

INTERJÚ

MEDGYES PÉTER

Zsanna néni

Interjú Béni Zsuzsannával

A Lemhényi Dezső általános iskola Budapest XVI. kerületében, Sashalmon található. 1927-ben épült, majd többszörös hozzá- és átépítéssel nyerte el mai, tetszetős formáját. Olimpiai bajnok vízilabdázónk nevét viseli, ami jelzi, hogy fő profilja a sport. Azahogy amióta 2008-ban két tanítási nyelvű iskola lett belőle, az angoltanítás is fölzárkózott a sport mellé.

Dienes Anna igazgatónő az irodájában fogadott. Mesélt az iskola jelenéről és múltjáról, majd Horváth Gabriella, a két tannyelvű oktatásért felelős igazgatóhelyettes és Béni Zsuzsanna interjúalanya is bekapcsolódott a beszélgetésbe. Azután irány a 2. osztály.

A gyerekek munkáival földíszített osztályteremben a 15 gyerek felállva üdvözölt – angolul. Zsuzsanna, akarom mondani, Zsanna néni pörgős óráján alig győztem kapkodni a fejem. A nyelvi játékokat követően kérdőív kitöltésére került sor, melyben olyan kérdések szerepeltek, mint például How often do you watch TV? Ezekre kellett válaszolni az always, often, sometimes és never időhatározó-szók egyikével. Utána a párok egymást kérdezték. Magyar szó alig hangzott el az órán. Hihetetlen, hogy második létükre mennyi mindent tudtak a gyerekek! Ezek után ki meri azt állítani, hogy a korai nyelvtanítás merő időpocsékolás?

Köszönöm a mellékelt fényképet. Nem csalás, nem ámitás: maga tényleg nagyon fiatal. Hány éve is tanít?

Ez volt a hatodik tanévem.

Hogy került éppen a Lemhényibe?

A főiskola elvégzése után a Szabó Magda két tannyelvűben kezdtem, ami nem állami, hanem alapítványi általános iskola a Rózsadombon. Jól éreztem magam a sulis családi-as légkörében; előfordult, hogy benn is aludtunk a gyerekekkel. Két év múlva azonban Sashalomra költöztem, és mivel nem akartam a fél életemet buszon és metrón tölteni,

új iskola után néztem. Miután önéletrajzommal telehintettem a környező iskolákat, próbaórára hívtak a Lemhényibe, majd állást ajánlottak. Ennek idestova négy éve.

Két tannyelvűből két tannyelvűbe.

Felmenő rendszerben most ért fel hatodikig az első angolos osztályunk. A gyerekeknek öt nyelvórájuk van csoportbontásban, további négyben pedig szaktárgyakat tanulnak angolul.

Konkrétabban?

Az alsó tagozaton a művészeti tárgyakat, vagyis a rajzot, a technikát és az éneket, a felsőben pedig civilizációt, egyetemes történelmet és vizuális nevelést, melyet a 7–8. osztályban a földrajz vált fel. Én jelenleg a rajzot tanítom angolul. Rajzórán persze nem azt kell érteni, hogy folyton csak rajzolunk. Minden belefér, ami látható, hallható és tapintható. Kimegyünk például az udvarra, ahol megtanuljuk az ott található játékok nevét: *seesaw, swing, slide*.

Ami azt illeti, állandó csatazaj hallatszik az udvarról.

Hát még ha hallaná délutánokként! Iskolaotthonos formában működünk, vagyis fél ótig tart a tanítás. Délután is vannak szakórák, de az aznapi házi feladatot is itt írják meg a gyerekek. Ha nem így működnénk, nem is tudom, hogyan férne be az a sok minden az órarendbe.

Mennyi az annyi?

A másodikosoknak például 28 órájuk van. Muszáj a gyerekekkel kimenni az udvarra, mert egyhuzamban napi öt-hat órát képtelenek egy helyben maradni. Meg aztán helyszükében vagyunk. Gondoljon bele, heti öt óra testneveléssel és egy hittanórával bővült az óraszám; az utóbbit ráadásul évfolyamonként – felekezetek szerint – külön csoportban kell tartanunk. Amúgy nincs okunk panaszra: minden tanteremben van számítógép, projektor, és néhány teremben interaktív tábla is.

Használják is őket?

De még mennyire! A gyerekek figyelmét manapság csak úgy lehet lekötni, ha minden eszközt bevetünk.

Említette, mit tanítanak angolul. Hogyhogy a testnevelés kimaradt a szórásból?

A testmozgás nem nyelvigényes tevékenység. Ennek ellenére a sport továbbra is szívügyünk, főleg a sakk.

Az iskola honlapján olvastam, hogy a nemzetközi nagymester és olimpiai bajnok Polgár Judit módszerét követik. Mi ennek a lényege?

A Sakkpalota-programban nem csupán sakkozni tanítjuk meg a gyerekeket, hanem a sakk révén fejlesztjük a gondolkodási képességüket. Az anyanyelvi nevelésnél például úgy, hogy történetet kreálunk a sakkfigurák köré. A matematikánál pedig, mondjuk, az összeadást a bábuk értékének megfeleltethető nyitott mondatokkal gyakoroljuk: ha a bástya ötöt ér, a futó meg hármat, akkor az összesen nyolc. A programhoz könyv is készült, igaz, egyelőre csak az 1. és 2. osztályosok számára. Egyébként magam is részt vettem egy 30 órás sakk-képzésen. Az iskolánk „Négy bástya” programja is sakkbáburól kapta a nevét.

„Négy bástya” program – mit értsünk ezen?

Sport, sakk, angol, művészeti nevelés – ez a négy terület szinte mindent magában foglal, amire szükség van egy kisgyermek holisztikus neveléséhez.

Beszélgünk most kicsit a nyelvtanításról. Az angol mellett – gondolom – a német a második idegen nyelv az iskolában.

A két tannyelvű általános iskolákban nem kötelező a második idegen nyelv. A normál osztályokban is csak angolt tanítunk: elsőtől, heti két órában.

Ezek szerint nem csak két tannyelvű osztályaik vannak?

A két-két párhuzamos osztályból az egyik mindig két tannyelvű, a másik meg hagyományos tantervű.

Minek alapján kerülnek be a gyerekek ebbe vagy abba az osztályba? Felvétellel?

Hagyományos felvételi vizsgát nem tartunk, ám bevezettünk egy ún. suliváráo programot nagycsoportosok számára. Fél év alatt kölcsönösen megismerjük egymást, miközben a szülőket az intézményvezető asszony részletesen tájékoztatja az iskola pedagógiai programjáról. A két tannyelvűbe felvett gyerekek szüleitől viszont elvárjuk, hogy elköteleződjenek a program mellett, és ne akarják gyermekeiket emellett mindenféle különórakkal és szakkörökkel terhelni.

Mit tesznek azok a szülők, akiknek a gyerekét nem vették föl a két tannyelvű osztályba?
Van, aki fellebbez, de a többség belátja, hogy jót akarunk a gyerekének.

Tegye a szívére a kezét: a jobb szociokulturális háttérből érkezők ugye nagyobb eséllyel kerülnek a két tannyelvű osztályba?

Másképp fogalmaznék. Szerencsére kerületünk nem csak nevében Fejlődő Kertváros, egyre több jó háttérrel rendelkező család lakik itt, és választja iskolánkat. Egyébként a Lemhényiből azóta lett népszerű iskola, amióta beindult a két tannyelvű képzés. Többszörös a túljelentkezés, és nem csak körzetes gyerekek jelentkeznek hozzánk.

Ha ennyire az angol viszi a prímet, elég sok angoltanárt kell foglalkoztatniuk.

A 11 angoltanár teszi ki a teljes tanári kar közel egynegyedét.

Van közöttük angol anyanyelvű is?

Rendelet írja elő, hogy minden két tannyelvű iskola köteles legalább egy angol anyanyelvű tanárt alkalmazni, így nálunk is dolgozik egy amerikai kolléga. Régebben az iskola gondoskodott az angol anyanyelvű tanár felkutatásáról, jelenleg azonban egy cég közvetíti ki őket, és ennek köszönhetően javult a helyzet. Persze nemcsak a gyerekek profitálnak sokat abból, hogy anyanyelvi angolt hallhatnak, hanem mi, hazai angoltanárok is, hiszen az idecsöppent kollégával csak angolul tudunk kommunikálni.

Használják-e tankönyveket?

Szerencsére a két tannyelvű iskolák bizonyos fokú szabadságot élveznek, nem csak a hivatalos tankönyvlistából választhatnak könyvet. Mi egy Angliában készült tankönyvből tanítunk, melynek árát a szülők készek kifizetni. Ugyanakkor a szaktárgyi angolórákhoz helyel-közzel készültek speciális tankönyvek is.

Azt mondja, hellyel-közzel. Mi van akkor, ha nem áll rendelkezésre tankönyv?

Akkor a saját szaktudásunkra támaszkodunk, az internetről csipegetünk, és más két tannyelvű iskolában tanító kollégákkal cseriberélünk anyagot. Mindez persze eléggé munkaiágenes.

Ha már itt tartunk: óraszám. Mekkora az óraterhelése?

Heti 15–16 órában tanítok, idén a két tannyelvű, illetve a normál 1. és 2. osztályban. Ezenkívül napköziztetek, helyettesíték, füzeteket javítok, naplót írok, adminisztrálok, de az is előfordul, hogy családlátogatáson veszek részt.

Jé, azt hittem, a családlátogatás már a múlté!

Nálunk nem. Én boldogan megyek, főként, ha hívnak, és nem hivatalból kell vizsgálatot folytatni. Egy óra alatt is rengeteg dolog kiderül a családi háttérről, és persze a gyerekről is... Összességében legalább 40 órát töltök benn; fél öt előtt ritkán csukom be magam mögött az iskola kapuját. Gyakran haza is viszem a munkát.

De a különmunkát – kérdezem álnaivan – ugye megfizetik?

A béremelésbe belekalkulálták a többletórákat, egyetlen fillért sem kapunk pluszban, minden a 32/40 óra terhére megy. Néhány évvel ezelőtt a nyelvpótlékot is megvonták. Egyedül az osztályfőnöki és munkaközösség-vezetői feladatokért jár juttatás.

Merthogy maga vezeti a nyelvi munkaközösséget. Jól tudom?

Igen, amióta Horváth Gabriellát kinevezték igazgatóhelyettesnek.

Árulja el, a fizetéséből kifutja a hó végéig?

Úgy igen, hogy különórákat adok. De ez már a tűréshatáromat súrolja. Szerencsére a párom nem pedagógus, így tisztességes szinten megélünk. Egyébként a mi iskolánkban az a tendencia, hogy a kisgyermekes kollégák kevesebb pluszfeladatot kapnak. Ez rendben is volna, de ha mindíg én maradok benn, mikor lesz időm családalapításra?

Sokszor találkozom olyan nézettel, hogy a korai idegennyelv-tanulás hátráltatja az anyanyelv fejlődését. Mi erről a véleménye?

Egyáltalán nem értek vele egyet. Sőt az ellenkezője az igaz. Többek között például a *Critical Period Hypothesis*, vagyis a kritikus periódus elmélete is a korai nyelvfejlésről szól, tudományos érvekkel alátámasztva. Ami engem illet, ha lesz gyerekem, boldogan adom őt majd két tannyelvű iskolába. Később persze tanuljon egy második idegen nyelvet is.

Mondja, mi lesz a gyerekekkel nyolcadik után? Vajon lesz lehetőségük arra, hogy a középiskolában arról a szintről folytassák az angoltanulást, ahová addig eljutottak?

Tanítványaink rendszerint a jó színvonalú középiskolákban is megállják a helyüket.

Sokat megtudtam a munkájáról, de úgy teljes a kép, ha a múltjáról és a terveiről is mesél. Hol tanult meg ilyen szépen angolul?

A 4. osztályos tanító nénim szeretettette meg velem az angol nyelvet. Kár, hogy csak egy évig tanított bennünket. A gimiben ötre növekedett a heti óraszám, és annak ellenére, hogy folyton cserélődtek az angoltanáraink, egy évvel az érettségi előtt sikerült középfokú nyelvizsgát tennem.

Az angol mellett mi volt a második idegen nyelv?

A spanyol, amit középfokú szintre kell fejlesztenem, hogy átvehessem a második diplomámat.

A tanárai közül kikre gondol vissza jó szívvel?

Az alsós osztályfőnökeim közül mindenekelőtt Lechner Andreára. Érettségi után a Közgázra jelentkeztem, de nem vettek fel. Egy éven át a helyemet kerestem. Elkezdtem egy intézményi kommunikátori képzést, mellette pedig Andrea néni ajánlásával különórákat adtam, baleset- és bűnmegelőzési nyári táborokat vezettem a Balatonnál, később hátrányos helyzetű brit gyerekeket is táboroztattam Angliában.

Mennyi időt töltött a szigetországban?

Kétszer három hónapot. Am ami fontosabb: igazából ott próbálhattam ki magam először önálló pedagógusként, ott szerettem meg ezt a munkát. Egy év múlva újra próbálkoztam, ezúttal a szegedi egyetem magyar–matek szakára jelentkeztem. A jelentkezési lapon több helyet is meg lehetett jelölni, sokadik helyen a budapesti tanítóképzőt ikszeltem be, ahová szerencsére fel is vettek. Az alapképzéssel párhuzamosan a négyéves angol művelődési területet végeztem el.

Hogy ment a tanulás?

Első helyezést értem el az Intézményi Tudományos Diákköri Konferencián, egy éven át pedig köztársasági ösztöndíjban részesültem. Az angol művelődési területen alapos nyelvi, módszertani és gyakorlati képzést kaptunk. Hálával mindenekelőtt dr. Kovács Judit tanárnőnek tartozom, akitől rengeteget lehetett tanulni emberi és szakmai téren egyaránt. Első állásomat is neki köszönhetem.

Szavaiból úgy veszem ki, hogy a szülei nem pedagógusok.

Valóban nem, noha mindketten diplomások, és hatalmas könyvtáruk van otthon. Bár édesanyám annak idején kacérkodott a tanárság gondolatával, végül könyvtáros lett, az egyik nagymamám pedig egy darabig dajka volt. Lehet, hogy tőle örököltem a gyerekszeretetet...?

A Szabó Magda után irány a Lemhényi...

Így van, de nem sokáig kötötte le az új munkahely az energiáimat, mert egy évre rá megszereztem ötven kreditet az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola anglisztika szakán.

Az meg mire volt jó?

Anélkül nem jelentkezhettem volna angoltanári mesterszakra. Így viszont második éve tanulok levelező hallgatóként a Károli Gáspár Református Egyetemen.

Egyáltalán miért volt szüksége egyetemi diplomára?

Többek között azért, hogy nyolcadikig végigvihessem a jelenlegi osztályomat. Ugyanis csak az taníthat az általános iskola 7. évfolyamától felfelé, akinek egyetemi diplomája van.

Mikor végez a Károlin?

Épp most fejeztem be a tanítási gyakorlatomat, júniusban záróvizgázom.

Zsanna, maga valóságos energiabomba.

Egy biztos, képtelen vagyok nyugton ülni a fenekemen, szeretem a kihívásokat.

A záróvizsga után sem szándékszik behúzni a kézféket?

Biztos, hogy nem. Szükségem van például állandó továbbképzésre. Minden évben részt veszek a két tannyelvű iskolák országos konferenciáján, és ha időm engedi, eljárrok a tankönyvkiadók bemutatóira és workshopjaira. Sőt nemrégiben elő is adtam egy beszercebányai konferencián a kisgyermekkorai két tannyelvű oktatás témájában – az erre szóló meghívást szintén dr. Kovács Juditnak köszönhetem. Én egyébként abból is sokat tanulok, hogy az óráközi szünetekben, kutyafuttában megbeszélem valamelyik kollégámmal, melyikünk mit csinál, hol tart éppen. Ez az információcsere főleg akkor nélkülözhetetlen, amikor ugyanazt a csoportot ketten tanítjuk. Ja, és el ne felejtsem, mentora voltam az egyik gyakornoki státuszban lévő kollégának is.

Ezt akár föl is tüntetheti a portfóliójában.

Messze van az még, tudniillik Pedagógus 1-ből legalább nyolcéves gyakorlattal és szakvizsgával lehet csak feljebb lépni. Mentorképzésre viszont szívesen beiratkoznék akár most is. A tudásomat szívesen átadnám felnőtteknek is.

Az angoltanár legfőbb fegyvere a nyelvtudása. Hogyan tartja karban az angolját?

Sokat beszélgetek szabadidőmben is az amerikai kolléganőmmel, az angliai nyári kapcsolataimat igyekszem ébren tartani, persze főleg az interneten, otthon lehetőleg angol nyelvű filmeket nézek, és angolul olvasok.

Mondja, Zsanna, maga sosem fárad el?

Dehogynem! Év vége felé általában fogy a türelmem, a gyerekeké nemkülönben. Ezért is kezdtem el a pilatest.

A micsodát?

A pilates egy jógához hasonló, a mélyizmok használatára fókuszáló tornafajta. Mozgás közben sikerül kikapcsolnom, befelé figyelek, és feltöltődöm.

Kínos kérdés következik. Innen készül nyugdíjba menni negyven év múlva?

Miért is ne? A Lemhényi jó suli. Közben azért szeretnék majd saját gyerekeket is.

Ma sokan külföldre költöznek a jobb boldogulás reményében. Ilyesmi sosem fordult meg a fejében?

A baráti körömből jó néhányan kivándoroltak már. A pénz nem különösebben izgat, az új kihívások annál inkább. Őszintén szólva a külföldi munkavállalás lehetőségét sem zárnám ki.

Maradjon még, ha lehet!